

12.04.2025
19.30

Sobota, 12 kwietnia, 19.30 | Saturday, 12 April, 7:30 pm

Filharmonia Narodowa – Sala Koncertowa | Warsaw Philharmonic – Concert Hall
ul. Sienkiewicza 10

*Koncert pod Honorowym Patronatem Ambasadora Republiki Austrii,
Pana Andreasa Stadlera*

*Concert under the Honorary Patronage of the Ambassador of the Republic of Austria,
Mr Andreas Stadler*

*Koncert pod Honorowym Patronatem Ambasadora Republiki Federalnej Niemiec,
Pana Viktora Elblinga*

*Concert under the Honorary Patronage of the Ambassador of the Federal Republic
of Germany, Mr Viktor Elbling*

Charles Ives (1874–1954)

Charlie Rutlage

śł. z pieśni ludowej | words from traditional popular song

An Old Flame (Stara miłość)

śł. | words by Charles Ives

The Circus Band (Cyrkowcy)

śł. | words by Charles Ives

The Children's Hour (Godzina dzieci)

śł. | words by Henry Wadsworth Longfellow

He is There! (On jest tam!)

śł. | words by John McCrae

Richard Wagner (1813–1883)

Wesendonck-Lieder WWV 91

śł. | words by Mathilde Wesendonck

1. *Der Engel*

(*Anioł | The Angel*)

2. *Stehe still!*

(*Zatrzymaj się! | Stand Still!*)

3. *Im Treibhaus*

(*W szklarni | In the Greenhouse*)

4. *Schmerzen*

(*Cierpienia | Agonies*)

5. *Träume*

(*Marzenia | Dreams*)

Richard Strauss (1864-1949)

Heimliche Aufforderung op. 27 nr 3 | Op. 27 No. 3

(*Skryte wezwanie* | *Secret invitation*)

śł. | words by John Henry Mackay

Nachtgang op. 29 nr 3 | Op. 29 No. 3

(*Nocny spacer* | *A walk at night*)

śł. | words by Otto Julius Bierbaum

Morgen! op. 27 nr 4 | Op. 27 No. 4

(*Jutro* | *Tomorrow!*)

śł. | words by John Henry Mackay

All Mein Gedanken op. 21 nr 1 | Op. 21 No. 1

(*Każda moja myśl* | *All My Thoughts*)

śł. | words by Felix Dahn

Ach, weh mir unglücklichem Mann op. 21 nr 4 | Op. 21 No. 1

(*Cóż za nieszczęsny ze mnie człek* | *Ah, Unhappy Man That I Am*)

śł. | words by Felix Dahn

Cäcilie op. 27 nr 2 | Op. 27 No. 2

(*Cecylia* | *Cecily*)

śł. | words by Heinrich Hart

Sehnsucht op. 32 nr 2 | Op. 32 No. 2

(*Tęsknota* | *Longing*)

śł. | words by Detlev von Liliencron

Ach Lieb, ich muss nun scheiden op. 21 nr 3 | Op. 21 No. 3

(*Niestety, moja miła, muszę odejść* | *Ah, My Love, I Must Now Leave*)

śł. | words by Felix Dahn

Allersellen op. 10 nr 8 | Op. 10 No. 8

(*Zaduszki* | *All Souls' Day*)

śł. | words by Hermann von Gilm

Ruhe, meine Seele! op. 27 nr 1 | Op. 27 No. 1

(*I ty wytchnij, moja duszo!* | *Rest, My Soul!*)

śł. | words by Karl Friedrich Henckell

Zueignung op. 10 nr 1 | Op. 10 No. 1

(*Poświęcenie* | *Dedication*)

śł. | words by Hermann von Gilm

Ich liebe dich op. 37 nr 2 | Op. 37 No. 2

(*Kocham Cię* | *I Love You*)

śł. | words by Detlev von Liliencron

Tomasz Konieczny – baryton | baritone

Lech Napierała – fortepian | piano

Ambasada
Republiki Federalnej Niemiec
Warszawa

Ambasada
Austrii
Warszawa

VIVA!

Tomasz Konieczny

Polski bas-baryton Tomasz Konieczny rozpoczął swoją artystyczną drogę od studiów aktorskich w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi, po czym poświęcił się sztuce wokalne, kształcąc się w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie (obecnie Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina) oraz w Hochschule für Musik w Dreźnie.

Obecnie regularnie występuje na najbardziej prestiżowych scenach operowych świata, takich jak Metropolitan Opera, Teatro alla Scala, Wiedeńska i Bawarska Opera Państwowa, Opéra Bastille, Opernhaus Zürich, Teatro Real w Madrycie, Semperoper w Dreźnie oraz na festiwalach w Bayreuth i Salzburgu.

Jego bogaty repertuar obejmuje m.in. partie Wotana/Wędrowca w *Pierścieniu Nibelunga* Wagnera, Telramunda w *Lohengrinie*, tytułowe role w *Holendrze tułaczu*, *Wozzecku* oraz *Cardillacu* Hindemitha, Mandryki w *Arabelli* i Jana Chrzyciciela w *Salome* Richarda Straussa, Pizarra w *Fideliu* oraz wiele innych.

Tomasz Konieczny ma na swoim koncie liczne, wysoko oceniane nagrania CD i DVD, w tym trzy osobne rejestracje *Pierścienia Nibelunga* pod batutą Marka Janowskiego, Christiana Thielemanna oraz Sir Simona Rattle'a. Ceniony jest także w repertuarze koncertowym, w tym w recitalach. Współpracuje z wybitnymi dyrygentami, takimi jak Adam Fischer, Sir Andrew Davis, Gianandrea Noseda i Franz Welser-Möst.

Polish bass-baritone Tomasz Konieczny began his career studying acting at the National Film School in Łódź before transitioning to vocal studies at the Fryderyk Chopin Academy in Warsaw (currently Chopin University of Music) and the Hochschule für Musik in Dresden. Today, he appears regularly on the most prestigious international opera stages such as the Met, La Scala, the Vienna and Bavarian State Operas, the Opéra Bastille, the Zurich Opera House, Teatro Real Madrid, the Semperoper Dresden, and many more, as well as at the Bayreuth and Salzburg Festivals. His repertoire includes roles such as Wotan/Wanderer in Wagner's *Der Ring des Nibelungen*, Telramund in *Lohengrin*, the title roles in *The Flying Dutchman*, *Wozzeck* and *Cardillac* by Hindemith, Mandryka in *Arabella* and Jochanaan in *Salome* by Strauss, Pizarro in *Fidelio* and many more. Konieczny has excelled in many critically acclaimed CD and DVD recordings, including three separate recordings of the *Ring Cycle*, conducted by Marek Janowski, Christian Thielemann, and Sir Simon Rattle. He is also highly sought-after as a concert singer and recitalist. He works with renowned conductors such as Adam Fischer, Sir Andrew Davis, Gianandrea Noseda, and Franz Welser-Möst.

Lech Napierała

należy do grona czołowych polskich pianistów – kameralistów specjalizujących się w wykonawstwie pieśni, ceniony jest zarówno w Polsce jak i poza jej granicami. Stale zapraszany jest do najbardziej prestiżowych sal koncertowych, takich jak: wiedeńskie Musikverein, Konzerthaus i Staatsoper, Tokio Bunka Kaikan, filharmonie w Warszawie, Berlinie, Sofii, Lublaniu, NOSPR w Katowicach, Teatr Wielki – Opera Narodowa w Warszawie, Opera Narodowa w Lublanie i wiele innych. Ukończył z wyróżnieniem Uniwersytet Muzyczny w Wiedniu w klasie akompaniamentu wokalnego prof. Davida Lutza, wcześniej Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie.

W jego dorobku fonograficznym znajdują się płyty zarejestrowane dla wytwórni Dal Segno/Universal, Signum, NIFC, DUX i Anaklasis. Ostatnie sześć płyt zarejestrował z bas-barytonem Tomaszem Koniecznym, z którym od przeszło 10 lat współtworzy duet, występując z recitalami na całym świecie.

Lech Napierała wykłada na Uniwersytecie Muzycznym w Wiedniu, jest profesorem Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, a także gościnnym wykładowcą Akademii Operowej działającej przy Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie.

Lech Napierała is among Poland's leading chamber pianists, specialising in song interpretation. He is highly regarded on Polish and international stages, and is a frequent guest at some of the world's most prestigious concert halls, including the Musikverein and Konzerthaus in Vienna, the Vienna State Opera, Tokyo Bunka Kaikan, and the philharmonic halls of Warsaw, Berlin, Sofia, and Ljubljana. He has also performed at NOSPR in Katowice, the Teatr Wielki – Polish National Opera in Warsaw, and the National Opera in Ljubljana.

Napierała graduated with distinction from the University of Music and Performing Arts in Vienna, where he studied vocal accompaniment under Professor David Lutz, having previously trained at the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw.

Napierała's discography includes recordings for Dal Segno/Universal, Signum, NIFC, DUX, and Anaklasis. In the past decade, he has worked closely with bass-baritone Tomasz Konieczny, with whom he has recorded six albums and performed recitals all the world over.

He is a faculty member at the University of Music and Performing Arts in Vienna, a professor at the Krzysztof Penderecki Academy of Music in Kraków, and a guest lecturer at the Opera Academy of the Teatr Wielki – Polish National Opera in Warsaw.

lechnapierala.com

Pieśni Charlesa Ivesa: na antypodach gatunku

W latach 1887–1926 Ives – agent ubezpieczeniowy komponujący po godzinach – napisał ok. 150 pieśni solowych, które podobnie jak reszta jego utworów miały trafić do szuflady. Na objawienie ich fundamentalnej pozycji w dziejach gatunku: z jednej strony – jako najważniejszego amerykańskiego zbioru muzyki wokalne; z drugiej – jako istotnej przeciwwagi dla tradycji pieśni europejskiej – trzeba było trochę poczekać. Są przy tym pieśni niezwykle ważkim komponentem całej twórczości Ivesa, swoistym mikroświatem, w którym można zaobserwować wszystko to, co dla niego idiomatyczne: stylistyczną heterogeniczność, przeplatanie się różnych tradycji, cytowanie, wreszcie – autobiografizm i poetykę wspomnieniową.

An Old Flame (1896, sł. Ch. Ives) oraz *The Children's Hour* (1901; sł. H.W. Longfellow) reprezentują ivesowski *genre* sentymentalny. Jednak o ile pierwsza z nich, o tematyce miłosnej, naśladuje styl popularnych wówczas w Ameryce ballad, druga nosi rysy indywidualne – impresjonistyczne. To ostatnie koresponduje z tekstem, ewokującym nostalgiczno-idylliczny obraz rodzinnego życia.

The Circus Band (1894; sł. Ch. Ives) i *He is there* (1917; sł. Ch. Ives) nawiązują do muzyki popularnej, choćby przez marszowy rytm. Pierwsza z nich, przywołująca tematykę lat chłopięcych, parodiuje brzmienie orkiestr dętych (np. uderzenia bębna); druga, wojenno-patriotyczna, zawiera cytaty conajmniej trzynastu znanych melodii.

Charlie Rutlage (1920/21, sł. D.J. O'Malley) to utrzymana w konwencji czarnego humoru ballada kowbojska, opisująca śmierć bohatera podczas pogoni za bydłem (co zresztą nad wyraz plastycznie oddaje muzyka). Mimo że dominują tu środki spoza stylu wysokiego: deklamacja oraz akompaniament imitujący brzdęk gitary, utwór jako całościowy fenomen wpisuje się w nurt pieśni artystycznej.

Ilona Iwańska

Richard Wagner

Wesendonck-Lieder

Praca nad dziełem: listopad 1857 – maj 1858;
prawykonanie: Moguncja 30 VII 1862; wydanie: Lipsk 1862; dedykacja: Hrabina Luiza Erdödy.

W roku 1849 trzydziestosześcioletni wówczas Wagner, zwolennik rewolucyjnego socjalizmu, chętnie przyłączył się do Wiosny Ludów. Przebywał wtedy w Dreźnie. Po

upadku powstania rozpoczął się okres piętnastoletniej tułaczki. Dopiero w 1864 roku uśmiechnęło się do niego szczęście, kiedy na bawarskim tronie zasiadł Ludwik II, który został hojnym mecenasem jego sztuki.

Życie wygnańca pełne było trosk finansowych. W roku 1852 poznał Wagner w Zurychu bogatego kupca, Otto Wesendoncka, od dawna zafascynowanego jego muzyką. W 1856 Wesendonck zaprosił Wagnera (z jego żoną Minną) do siebie, oferując wygodne *asylum* nieopodal willi Wesendoncków. Wagner zapłonął wkrótce uczuciem do żony swego patrona, Matyldy, która była kobietą pióra – autorką poezji, opowiadań i dramatów.

W tym właśnie czasie odłożył Wagner pracę nad *Pierścieniem Nibelunga*, by napisać *Tristana i Izoldę*. „Wprawką” do tego arcydzieła jest pięć pieśni do słów Matyldy Wesendonck, powstałych na przełomie roku 1857/1858. Dwie z nich (*Im Treibhaus* oraz *Träume*) mają nawet podtytuł „studium tristanowskie”. Ich muzyczne idee zostały potem wykorzystane w dramacie muzycznym. Wszystkie wiersze mówią o cierpieniu i poszukiwaniu szczęścia.

- Zbiór otwiera *Der Engel / Anioł*. Znajdujemy tu przeciwstawienie niebiańskiej radości (w częściach skrajnych) i ziemskiego trudu (w centrum). Transcendentny charakter anioła podkreśla m.in. użycie „kadencji kościelnej”.
- *Stehe still! / Zatrzymaj się!* to pieśń o niezwykłym rozplanowaniu napięcia. Rozpoczyna się dramatycznie i burzliwie, by z wolna rozświecić się i uspokajać. Tak zinterpretował Wagner wiersz, w którym znajduje się błaganie skierowane – nie, nie ku Bogu! – ku bezosobowej „woli”, aby wyczerpała się w błogości kochania i... wyrzeczenia.

• *Im Treibhaus / W szklarni* przedstawia obraz roślin, które tęsknią się w górę po to tylko, by rozpoznać jałową pustkę wokół. Wagner wypełnił ten obraz muzyką nadzwyczaj sugestywną: bezwładną, żałobną, „daremną” (efekt bezużytecznego „nadmiaru” uzyskany dzięki nieregularnym rozszerzeniom nienajbardziej fraz). A przy tym wibrującą kołującymi się pod powierzchnią emocjami, wyrażającymi się w skrajnie nasyconej chromatyce. Są też efekty ilustracyjne – szmery, kapanie kropli wody...

- *Schmerzen / Cierpienia*, podobnie jak wcześniej *Stehe still!*, rozpięte są między początkowym c-moll a końcowym C-dur. Pieśń, pełna patetycznych ale poruszających gestów, jest afirmacją życia w jego pełni – z nieodłącznym bólem i heroicznym szczęściem (fanfary).

• *Träume / Marzenia*, które Wagner uważał za jedną ze swych najbardziej natchnionych kompozycji. To marzenie o spełnieniu czekającym nas gdzieś, kiedyś... Muzyka oniryczna, o nieostrzych granicach między frazami oraz bujnej, zachwycającej melodyce. Ten wyraz miłości ku Matyldzie stanie się zalążkiem

najdłuższego duetu miłosnego w historii opery – w drugim akcie *Tristana i Izoldy*.

Pieśni te zostały napisane na głos i fortepian (tylko Sny zinstrumentował Wagner na małą orkiestrę, która wykonała je jako serenadę pod oknem Matyldy).

W roku 1880 pełnej orkiestracji dokonał Felix Mottl, dyrygent znakomicie znający twórczość Wagnera.

Marcin Trzęsiok

Pieśni Richarda Straussa: w kręgu uczuć miłosnych

Gatunek pieśni bez wątpienia zajmuje w twórczości Straussa pozycję szczególną, wznosząc się zarazem na wyżyny sztuki i popularności. Towarzyszył on kompozytorowi całe życie, spinając je niejako symboliczną klamrą. Autor *Vier letzte Lieder* napisał w sumie ponad dwieście miniatur wokalnych do słów przeszło sześćdziesięciu poetów; ich krąg tematyczny to przede wszystkim miłość i jej odcienie, przyroda oraz zachwyt nad doczesnością. W warstwie muzycznej prym wiedzie melodia: giętka rytmicznie i metrycznie, zrównująca wiersz z prozą oraz inkrustowana śmiałą harmoniką. Na styku muzyki i słowa do głosu dochodzi natomiast plastyczne obrazowanie, dźwiękonaśladowczość oraz nastrojowość wywiedziona z wiersza.

- *Zueignung* (*Poświęcenie*) i *Allersellen* (*Zaduszki*) to pierwsze Strausowskie „szlagiery”. Obie pieśni reprezentują tematykę miłosną, jednak o ile w pierwszej z nich koresponduje ona z tonem pełnym żarliwości, w drugiej przyjmuje odcień refleksyjno-nostalgiczny. Także *Nachtgang* (*Nocny spacer*, 1883, sł. O.J. Bierbaum) roztacza pełen czułości i wzruszenia obraz spotkania zakochanych.
- W pieśniach z op. 21 (sł. F. Dahn, 1889-1890) miłość objawia się jako źródło cierpienia (melancholijna *Ach Lieb, ich muss nun scheiden / Niestety, moja miła, muszę odejść*), ale też – temat o zabarwieniu humorystycznym. Takie jej ujęcie przynoszą błyskotliwe i zabawne utwory *All' Mein Gedanken* (*Każda moja myśl*) oraz *Ach, weh mir unglücklichem Mann* (*Cóż za nieszczęsny ze mnie człek*). W pierwszym z nich można wysłyszeć imitację stukania do drzwi, w drugiej – tętent konia i barwny dialog zakochanych.
- W *Vier Lieder* op. 27 (1894), ofiarowanych żonie w dniu ślubu, miłość zyskuje wymiar osobisty oraz specyficzne dookreślenia. W *Cäcilie* (*Cecylia*, sł. H. Hart) i *Heimliche Aufforderung* (*Skryte wezwanie*, sł. J.H. Mackay) pojawiają się wątki akcentujące jej fizyczny, zmysłowy aspekt; towarzyszy im emocjonalny, a miejscami ekstatyczny charakter muzyki. *Morgen!* (*Jutro!*, sł. J.H. Mackay) to z kolei wzruszająca kontemplacja tajemnicy uczucia, która w jakimś sensie

przynosi odpowiedź dla ogniwa inicjalnego (*Ruhe, meine Seele / I ty wytchnij, moja duszo!*, sł. K. Henckell). Niezwykle piękno i powaga tej muzyki – zawieszona gdzieś poza czasem i przestrzenią – zasadzają się na jej prostocie oraz specyficznej, *quasi*-biblijnej formule poezji.

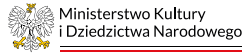
- Pieśni *Sehnsucht* (*Tęsknota*, 1896) i *Ich liebe dich* (*Kocham cię*, 1897-98) łączy wspólny autor tekstu: D. von Liliencron. Pierwsza z nich odkrywa ciemną stronę miłości, jaką jest tytułowa tęsknota i powiązana z nią samotność. Druga ma wydźwięk heroiczny i pełen walecznego ducha – w nawiązaniu do deklaracji podmiotu lirycznego, gotowego dzielić z ukochaną nawet śmierć.

Ilona Iwańska

Noty biograficzne wykonawców na podstawie dostarczonych materiałów.

Fotograficy: Karpati&Zarewicz, Marta Napierała, Archiwum Stowarzyszenia im. LvB.

© 2025, Stowarzyszenie im. Ludwiga van Beethovena

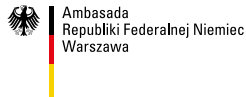
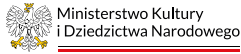
PARNER GŁÓWNY

MECENAS

PARTNER

KLONNI

HEXELINE

FERRERO

ELLE

